

Praktijkvoorbeeld – Vrijwilligers en taalcoaching in groepen

Casus: Lenneke en Heleen zijn vrijwillige taalcoaches in hun plaatselijke bibliotheek. Zij begeleiden een groep van in totaal acht vrouwen. Deze vrouwen hebben allen een andere achtergrond, zowel qua land van herkomst als taal. Daarnaast heeft ook iedereen een ander taalniveau en verschillende interesses. De taalgroep komt eens per week een uur samen, waarbij de opkomst wisselend is.

Is het met zo'n diverse groep wel mogelijk om aan leerdoelen te werken of is het juist belemmerend voor sommige deelnemers? En hoe pak je dat zo aan, dat het voor jou als vrijwilliger ook goed te doen blijft?

Het voordeel van heterogeniteit in de groep

Lenneke en Heleen vinden het werken met een groep een voordeel, omdat zij de verschillen tussen de taalleerders in de groep juist benutten. Zij laten de meer gevorderde leerders helpen met vertalen voor anderen, hen onderling hun ervaringen delen, tips uitwisselen en van elkaar laten leren door een snellere leerder als eerste aan het woord te laten of te laten voordoen. Deelnemers leren soms net zoveel van elkaar als van de begeleider.

Jouw rol als vrijwillige taalcoach

Lenneke en Heleen kennen hun talenten en capaciteiten en realiseren zich dat zij als vrijwillige taalcoach geen docent zijn met de bijbehorende professionele kennis over didactiek, differentiatie en stapsgewijs toewerken naar leerdoelen. Als taalcoach hebben zij de taak om taalleerders, buiten de reguliere les, meer taalcontact te bieden. Het doel van hun begeleiding is niet dat de taalleerder 'een taalniveau omhoog gaat'.

Zij kunnen kiezen uit twee manieren van aanpakken:

1. Ga ik de contactmomenten met de groep gebruiken om vooral 'vlieguren' te maken op spreken en luisteren? Juist het oefenen met spreken en luisteren is voor taalleerders lastig: je moet maar in de gelegenheid te zijn om daarmee te oefenen. Vrijwillige taalcoaching biedt die gelegenheid. Door dat 'echte taalcontact' leren mensen als vanzelf beter spreken en luisteren.
2. Ga ik cursisten begeleiden in het stellen van taalleerdoelen en hun leerproces (bijvoorbeeld als zij al wat verder zijn)?

Zij kozen ervoor, vanwege hun eigen motivatie, beschikbare tijd, belangstelling en het feit dat de bijeenkomsten per week maar een uurtje duren, om vooral in te steken op het maken van vlieguren op spreek- en luistervaardigheid. Daarnaast willen ze door echte gesprekken te voeren meer in contact komen met de taalleerders, wat van hun cultuur en manier van leven opsteken.

Werkvormen voor groepscoaching

Met de groep selecteren ze samen per maand een paar onderwerpen uit de leerdoelencatalogus. Ze gebruiken daarvoor *Coaching in groepen. 24 werkvormen voor groepscoaching* (www.lerenlerendoorcoaching.nl, onder 'Handvatten'). Zo nodig maken ze een voorselectie voor die werkvormen wat leerdoelen, die ze ontlene aan de informatie die ze krijgen uit de intake door de coördinator. Ze wisten vanuit de intake bijvoorbeeld dat alle leerders (jonge) kinderen hebben en vragen hebben over opvoeden en school in Nederland. Daarom laten ze alleen doelen zien uit het domein 'Opvoeding'.

Natuurlijk komen er altijd meer leerdoelen uit de groep dan dat je in de bijeenkomst kunt behandelen. Met de groep maken ze dan keuzes. Waar gaan ze eerst aan werken? En waaraan daarna? Kunnen ze iets combineren? Misschien zit er niet voor iedereen direct een persoonlijk leerdoel in de selectie, maar wel een groepsdoel waarbij leerders elkaar kunnen helpen. Is het groepsdoel om zelfstandig met de school te praten? Dan kan één leerder uitzoeken hoe je een afspraak maakt, een (gevorderde) leerder kan een schoolgids doornemen om te kijken welke soort gesprekken je kunt voeren op school en een (beginnende) leerder zoekt op internet naar woorden die ze nodig denkt te hebben om met de school te praten.

Spreekvaardigheid rond leerdoelen met de groep

Als zij taalleerders in de groep hebben met een laag taalniveau (A1 of zelfs lager), dan zetten ze veel visueel materiaal in: foto's, filmpjes, prenten. Met de taalleerders praten ze over wat ze zien op de foto's, korte filmpjes over het onderwerp, hun ervaringen enz. De gevorderde taalleerders laten zij eerst vertellen, daarna komen de beginnende leerders aan bod. Dat gaat natuurlijk niet vloeiend, het is zoeken naar woorden, maar de vrijwilligers laten de taalleerders de ruimte voor dat zoeken. Soms zetten de leerders een vertaalapp in, maar niet altijd. Er wordt met handen en voeten gecommuniceerd en de vrijwilligers helpen dan de betekenis in eenvoudig Nederlands te verwoorden. Ze zetten de belangrijke woorden en korte zinnestukjes op het whiteboard – taalleerders en vrijwilligers maken er aan het eind van de bijeenkomst een foto van en laten de woorden en zinnen de volgende bijeenkomst weer even voorbijkomen. Soms doen ze kort een rollenspel om een routinegesprekje in te slijpen. Maar ze realiseren zich: het is geen 'taalles'. En een uur is zo voorbij.

Omggaan met diversiteit in taalniveau en studievoordigheid

Voor deelnemers met wat meer taalvaardigheid gaan de vragen van Lenneke en Heleen wat dieper en spreken zij soms ook voorbereidende opdrachten af voor de volgende bijeenkomst. De één zoekt uit hoe je een kind inschrijft op school, een ander houdt een korte presentatie (van 5 minuten) over het schoolstelsel in het thuisland, een derde vertelt over eigen schoolervaringen. De rest luistert en stelt eventueel vragen.

Door iedereen naar eigen vermogen te laten bijdragen in de bijeenkomst, ontwikkelt iedereen zich op zijn eigen manier. De beginnende taalleerders horen wat er besproken wordt met de gevorderde leerders. Lenneke en Heleen benutten soms ook dat ze met z'n tweeën zijn. Ze splitsen de groep op in twee delen op taalniveau. De één werkt dan een deel van de bijeenkomst met de ene groep, de andere met de andere groep. In elk geval tonen zij oprechte belangstelling, zorgen zij dat iedereen aan bod komt en dat zij taalleerders uitdagen om te verwoorden wat ze nog niet goed in het Nederlands kunnen zeggen.

Tips voor coördinatoren

- Overleg met de taalcoach hoe ze vanuit leerdoelen kunnen werken en wat dit betekent voor hun taalcoaching.
- Sluit een keer aan om een aantal werkvormen en technieken voor te doen. Dit heet 'modellen'.
- Zorg voor simpele, activerende werkvormen die vrijwilligers zo kunnen toepassen.
- Stel samen met taalcoaches haalbare doelen voor de deelnemers.
- Differentiëren op taalniveaus is ook voor gecertificeerde docenten nog een uitdaging. Voor vrijwilligers zonder didactische achtergrond, des te meer. Begeleid een vrijwilliger hier zo nodig intensief in.

Tips voor taalcoaches

- Onthoud goed dat je geen complete taallessen hoeft te geven. Focus op één of twee vaardigheden, zoals spreken en gesprekken voeren.
- Leerplezier en succeservaring staan voorop! Dat leidt tot zelfvertrouwen en motivatie, wat weer leidt tot meer leren.
- Ga al pratend op zoek naar de interesses en behoeften van de deelnemer.
- Bij beginnende taalleerders kun je zelf een domein kiezen en verkennen welke specifieke leerdoelen hier spelen.
- Bij gevorderde taalleerders kun je samen NT2-leerdoelen.org openen en doelen lezen. Of als 'thuisopdracht' doelen laten selecteren en hier het gesprek over aan gaan.

Verder lezen

- Meer weten over vraaggericht werken? Lees hier de [Kunst van het kletspraatje](#).
- Op zoek naar werkvormen om samen een leerdoel te bepalen? [Lees hier de 24 werkvormen voor groepscoaching](#).

Dit praktijkvoorbeeld is tot stand gekomen in samenwerking met de Bibliotheek Dalfsen-Nieuwleusen (locatie Lemelerveld).
